

„En Jezus gaf den geest“.

Mattheus meldt ons, dat Jezus den dood inging onder het met groote stem uitroepen, eerst van het *Volbracht*, en toen van het *Vader in Uwe handen bevel ik mijnen geest*“.

Die stemverheffing van onzen Heiland en zijn aanstonds sterven was natuurlijk. De druk van het Eli, Lama Sabachani op het menschelek hart van onzen Heiland was zoo ondoorgrondelijk diep geweest, dat, nu die ontzettende spanning eindelijk dan toch afliet, Jezus als in heel zijn ziel zich ophief en verrukte, en inging in de zaligheid van het weer nabij zijn God te zijn.

Het *Volbracht* gaf de conclusie op 't bittere verdrinken in de demonische diepte, en in verband hierna was het *Vader in Uwe handen bevel ik mijnen geest*“, de jubelkreet der verlossing, waarvoor de Christus deze aarde verliet, om weer de zaligste aandoening te mogen smaken in de gemeenschap met zijn Vader. Eerst onder het Eli, Eli de wegscheuring van zijn ziel van voor Gods aangezicht, om als onder te duiken in de diepte der zelfverwijfeling, maar om dan ook na de bevrijding uit die bange spanning zich weer terug te vinden in de gemeenschap met zijn Vaders, en zoo ten slotte, als we 't zoo mogen uitdrukken, het innig verlangen naar het sterven, om de zalige genieting van de gemeenschap met den Heilige weer ongestoord te genieten.

De beide laatste zielsuittredingen van den Christus, eer hij den dood inging, waren dan ook luide, overluide ontboezeningen zelfs van de heilige vreugde die hem aangreep en innelijk vervulde. Van daar dat er ook bij *stet grote stem* van 't Kruis af hooren deed. Het waren nu zielskreeten, waarin de overspanning van de ziel licht zocht. Deze kreeten werden met luide, met groote stemme zielegeroepen, niet om meedelen van de Golgotha aanwezige personen te bereiken, maar omdat de innerlijke persing in Jezus' gemoed drang en b. hoe diep de gevoelens om zich met volle stem te doen hooren. Het wasof in 't sterven zelf de verlossing Jezus' ziel gemaak. Gevoelt dat zijn sterven geen verhooging van zielebepauning, maar verlossing aanbracht. Gevoelt, hadt ge er bij gestaan, niet gemeend hebben, dat de dood Jezus overviel, maar schier met uw Heiland gejuicht hebben, dat zijn lijden nu een einde nam, en dat de dood hem de verlossing bracht in de gemeenschap met zijn Vader.

Dat sterven, dien bitteren dood had Jezus reeds de drie jaren van zijn omwandeling op aarde ingewacht. Van de jaren die aan Jezus openlijk optreden voorafgingen, is schier niets tot ons gekomen, en met name wijst niets er ons op, dat Jezus reeds eer hij den Doop tegenging, al zich aan de verzoeking van Satan moest onderwerpen, den vollen indruk ontvangen had van den stervensdood die hem verbeide. Slechts dit mogen we wel betuigen, dat Jezus alle die dagen van zijn omwandeling op aarde in het besef heeft geleefd van den ontzettenden ernst, die straks aan zijn leven een einde zou maken. Ge kunt niet zeggen, dat Jezus aanvankelijk gehoopt had op een levensduur van zeventig, tachtig jaren, en dat dit lange leven hem daarna is afgewand. Voorzover Jezus zich over zijn einde uitliet, is het steeds een spoedig naderend einde geweest, waarnaar hij verwees. Zijn discipelen konden hier niet in komen, en stelden die sombere voorspelling van Jezus naderend einde telkens ter zijde. Maar Jezus liet niet af, om hen telkens weer naar het ontzettende gebreken, dat welhaast te komen stond, te verwijzen. Allengs zakte de Heere zijn naderend einde in duidelijke tekeningen af, door te spreken van een Kruis, waaraan hij bezwijken zou, en door te gewagen van de bijzonderheden, die zijn kruisdood zouden kenmerken. Dit nu laat geen andere voorstelling toe, dan dat de Heere Jezus reeds van zijn eerste optreden af zich gemeenzaam had gemaakt met de voorstelling van een spoedig einde. Er is geen sprake van, dat Jezus eerst op een veel langer leven gehoopt zou hebben, en eerst in de laatste twee jaren de ijdelheid van deze verwachting zou hebben ingezien. Veelmeer mag gezegd, hoe 't van meet af voor Jezus vaststond, dat Hem slechts zeer korte levensduur nog zou gegund worden, en dat binnen een drittal jaren na zijn optreden, bepaaldelijk de Kruisdood hem te wachten zou staan.

Wat de Evangelisten ons van het naderend einde van onzen Heiland en van zijn eigenlijk sterven berichten, maakt dan ook alteminst den indruk, alsof in dit sterven de jammer en de ellende van Jezus uiteindelijk zich aantrok, en zonder overdriften kan zelfs gezegd worden, dat Jezus' laatste levensoogenblik doornitheid was van heilige vreugde. Ge moogt in Jezus u den martelaar niet zien afgebeeld. Wie 't zoo voorstelt, miskent het Kruis van Golgotha ten eenenmale. Maar wel mag gezegd, dat, gelijk de martelaar jubelend zijn sterven tegengaat, zoo ook onze Heiland in zijn laatste moment, eer hij de oogen sloot, niet in jammerklacht noch in droeve bezwijning verviel, maar veeleer als overwinnaar uit den jammer van het Eli, Lama Sabachani, met heilige en zalige verwachting den dood tegenging. Had aan Jezus de keuze gestaan, om nog een korte levensverlenging te ontvangen, Jezus zou ze hebben afgewezen. Het lijden was nu doorgegaan, de volinding van dat lijden voelde Jezus reeds ingaan, en juist daardoor werd 't nu als een jubel in Jezus zelf, dat hij den Vader had teruggevonden, zich weer geheel aan zijn Vader kon overgeven en door het sterven de gemeenschap met zijn Vader terug zou vinden.

De overgang was zoo ontzettend groot. Vlak vooraf die ure der dankbaarheid aan het Kruis en de Heiland als in Satan's macht verzonken, en nu, nu eindelijk dan toch de Satanische macht gebroken en overwonnen is, en Jezus tot zijn Vader terug mag keeren, nu die aangrijpende zenuwspanning, die maakte dat Jezus niet meer flusterend spreken kon, maar 't als uit moedigheid, hoe nu de verlossing intrad, en de ziel weer bevrijd werd, en de zalige gemeenschap met den Vader weer teruggevonden. Van den Vader als afgescheiden, doorworstelde Jezus het Eli, Lama Sabachani, maar hier in 't *Volbracht*, en in 't *Vader in uwe handen bevel ik mijnen geest*“ is niet alleen het stille berusten, maar tegelijk de zalige gemeenschap met zijn Vader voor Jezus teruggekeerd. Zijn sterven is niet een breken met de weelde van het leven, maar een ontruk worden aan het bittere en lange lijden, om alzo juist door den dood in de zalige gemeenschap met den Vader terug te keeren. Stel u een oogenblik de keuze voor, dat uw Heiland in dat hachelijk moment alom den dood had kunnen ontgaan, om nogmaals een verlenging van zijn leven te ontvangen, er zou geen sprake van geweest zijn, dat Jezus dat begerd of aanvaard had. Het was het sterven alleen dat aan zijn bitter lijden het einde moest maken. Daarom werd dit sterven als

ingeroepen. En daarom, als door dit sterven heen, greep Jezus, toen hij nog aan het Kruis hing, de heerlijkheid die hem alleen in de gemeenschap met zijn Vader kon toekomen.

Er staat dan ook niet, dat Jezus bezweek, en evenmin staat er, dat zijn levensgeest hem als in de doodelijke smarte van het sterven ontvongen werd. Heel anders staat er: „En Jezus gaf den geest“. Zijn sterven was een bevrijding. Door dat sterven zou Jezus aanstonds gevoelloos zijn voor de smart van het doorboren zijner handen. Zoo aanstonds, als het leven hem in zijn aardschen vorm begaf en verliet, zou onze Heiland de volle vrijheid van zijn zielsleven als met rijke teugen indrinken. Daarom werd ook zijn geest hem niet ontvongen of afgeperst, maar hij gaf den geest in 's Vadershand. Jezus gevoelde hoe 't intreden van den dood allen band slaken, alle smart berouwen zou, en voor den aanblik van Golgotha hem aanstonds het zalige uitzicht in de heerlijkheid voor Gods Troon schenken zou. De zielsuiting van Jezus op dat beslissende oogenblik kon dan ook niet met gedempept stem en in zwakken toon aan zijn lippen ontglieden. De spanning was daartoe veel te machtig en overmeesterend geweest. Na die alles aangrijpende en bindende spanning, kon thans de ontspanning geen zachter noch teederder karakter dragen. De ontspanning moest aan de bangeheid der spanning evenredig zijn. En dit nu maakte vanzelf en geheel ongekunsteld, dat Jezus niet anders dan met groote stem aan zijn verlossingsgevoel licht kon geven. Naar gelang van de inpersing van zijn zielsmaat, moest nu de ontspanning van den triomf, die in deze ontspanning sprak, zich luidkeels en voor aller ooren doen hooren. De dorst, die Jezus overviel, is dan ook zoo uitbundig verstaanbaar. Wie innerlijk diep is aangegepen, verliest bijna geheel zijn stem, en wie dan na 't leed de jubelende overwinning wil doen hooren, grijpt als vanzelf naar wat tong en lippen weer ontspannen kan. En zoo kwam 't ook hier vanzelf tot de *grote stem*, waarin Jezus zijn triomf uitingde. Het Eli, Lama Sabachani was verlonken, en het Vader, in 't Uwe handen bevel ik mijnen geest, was de triomfkreet van den overwinnaar.

Dr. A. K.

Amsterdam, 18 April 1919.

De Christelijke Kerk heeft het zeldzame voorrecht, dat haar hoogtijfeesten samenvalen met de wonderbare verandering, die telken jare het leven der natuur ons weer te aanschouwen geeft. Dat al het aardsche slechts een gelijkenis is, gelijk Goethe zong, van het geestelijke komt daardoor tot treffende uiting. De overeenkomst van wat in het leven der natuur om ons heen ons tot blijden jubel roept en wat in haar kerkelijke feesten de Christelijke Kerk op deze vierdagen gedenkt als de hoogtepunten van het werk der verlossing predikt ons als in heilige symboliek de eenheid, die er tuschen Schepping en Herschepping, natuur en genade bestaat.

Zoo valt ons Kerstfeest, dat ons verkondigt, hoe de Opvang uit de Hoogte verschenen is en het licht van Gods Genade is opgegaan voor degenen, die in de schaduw des doods gevangen waren, samen met het feest der zomervende in de natuur, wanneer na de donkere dagen, waarin het licht al meer inkrimpt, en de duisternis over de aarde zich legerde, eindelijk de zon weer haar glorieuse loopbaan hervat en glansen van nieuw licht naar de aarde uitstraalt.

Zoo valt ons Paaschfeest, dat ons de Opstanding van den Levensvorst uit de groeve des doods predikt en daarmede de verbreking van de macht des doods over alle creatuur, saam met het lentefeest der natuur, wanneer na den langen winterslaap alles om ons heen weer te herleven schijnt, de bloemen weer op de velden worden gezien, de vogels hun lentelied laten hooren en een ritseling van nieuw leven door de oude aarde heenwaart.

En zoo valt ook ons Pinksterfeest, dat ons de uitstorting des Heiligen Geestes en de stichting van Christus' Kerk verkondigt door de toebereiding der eerstelingen uit de Joden en Heidenen, saam met het feit der eerstelingen in de natuur, wanneer de akkers, waar het graan groeide en wies, ons de eerstelingen van den oogst bieden, profetie van wat straks in den vollen zomer aan veldvrucht den mensch zal geschonken worden. En is het niet alsof in die eerstelingen van den akker daarbuiten in beeld ons voor oogen wordt gesteld, wat rijkdom aan genade de akker voortbrengen zal, die door Christus' bloed bedauwd werd en door Zijn Heiligen Geest vruchtbaar is geworden?

Is dit zoo om elk Christelijk feest, zoo is er te meer oorzaak, om ook op dit ons heilijke Paaschfeest weder die sprake der natuur te verstaan en daaruit nieuwe hope te scheppen voor het leven der wereld om ons heen. Er is, het behoef wel nauwelijks gezegd te worden voor wie den blik wendt naar de volkeren van Europa, niet anders dan stof tot klagen. Het is alsof het graf der menschheid gegraven wordt en de ontbindende machten van den dood zich van alle volkeren hebben meester gemaakt. Nog erger dan tijdens den oorlog, toen de volkeren elcander zoo bloedig bevochten, is de ellende geworden, nu de revolutiegeest de schriklijkste hartstochten ontkeetend heeft, het volk in waanzinnige woede al wat hoog is vertrappt en alle banden van zedelijkheid en recht verbroken zijn. Er is geen enkele lichtstraal van hope, die meer in deze ellende schijnt door te dringen; elke dag brengt nieuwe jammeren mede; hongersnood en krankte decimeeren de bevolkingen. Wat zegt het niet, dat in een land als Roemenie geen kind beneden de twaalf jaar meer in leven is gebleven; dat in Servie duizenden en duizenden kinderen rondloopen, die geen ouders meer hebben. En wie kan met droge oogen lezen de jammerv verhalen, die uit Duitsland en Oostenrijk-Hongarije tot ons komen, om nu van de ellende in Rusland niet eens te gewagen, waar het Bolsjewisme zijn orgien van bloeddorst en wellust viert.

Zoo schijnt het alsof Europa allengs voor den ondergang gered is en de nacht des doods voor goed over ons werelddeel zal da-

len. Maar hoe sober, hoe ontmoedigend, hoe schier tot wanhoop voerend deze aanblik ook moge zijn het hart wordt weer getroost, wanneer hem om zich heen weer het wonder ziet gebreken, dat op elk lentefeest zich herhaalt en toch altoos nieuw blijft, als na den langen doodsslaap van den winter de natuur weer opwaakt en herleeft, het zodelijk, al schitterender en warmer geworden, de nevelen en wolken wegjaagen de aarde weer vruchtbaar maakt. Uit en zoo doodschen akker schiet aan alle kanten het nieuwe leven weer op. Aan de boomtakken zwellen de knoppen en barsten weer op om straks met een weelde van frisch lentegroen het oog te bekoren. En waar zoo de natuur haar levenskracht toont, rijst de hope weer in het hart, dat ook voor de volkeren na de doodsworsteling, waarin zij verkeerd, weer een nieuw leven doorbreken zal, waarin de bloesems der gerechtigheid weer allen gezien worden en het lied der liefde en zang van den haat vervangen zal.

Alleen verwacht men die hergeboorte van het doodkrank menschenom niet van de regeneratieve krachten, die in het menschelek hart zelf schillen. Zonder de zonnemacht en het zonlicht zou geen lentefeest voor de aard aanbreken. En zoo is er ook geen nieuwe ontkieming en opwaking van het geestelijk even mogelijk zonder de Zonne der gerechtigheid. Van het wederopstandingsfeest der natuur gaat daarom een sprake uit tot het menschelek hart, niet om te hopen of te vertrouwen op eigen kracht, maar om hen te wijzen naar Hem, die op zijn opstandingsfeest ook tot de volkeren en natien spreekt: *Ik ben de Opstanding en het leven. Die in mij geloof, zal leven, ook al ware hij gestorven*.

De bede rijst daarom ons Paaschfeest van God den Here, dat Hij de volkeren weer taot die Christus leiden moge. De diepste oorzaak van alle ellende en jammer ligt niet in de heerschacht der natien of den revolutiegeest der volkeren, maar in den afval van Christus in van Zijn Woord. Wat valt van God moe vallen, dat in de les, die de historie van onzen tijd ons leert. En het ergste is, dat in plaats van deze les te verstaan en daarom te God weder te keeren, de haat tegen Christus' Kerk nog veel groter is geworden, de Christenen om hun geloof worden vervolgd en de naam van God wordt gelasterd.

Zoo is Christus in 't midden der volkeren gesteld tot een val en tot een opstanding. Elk geslacht, dat weer komt, heeft voor ot tegen Hem te kiezen, en naar deze keuze uitvalt, wordt Hij het tot een vloek of tot een zegen. Maar of ze Hem als Koning huldigen, dan wel verwerpen. Hij blijft de onveranderlijke en eeuwige Levende, terwijl de geslachten en volkeren voorbij gaan en in het niet verdwijnen.

Alleen wat aan Hem zich vastklemt, heeft het eeuwige Leven. Te midden van de wateren des doods rijst hij op als de Rots der behoudenis. Moge daarom in deze diep ernstige tijnen ons Volk, onze Kerken, ons eigen hart zich te vaster aan dien levenden Christus verbinden. Dan, maar ook dan alleen kan rustig de toekomst worden afgewacht. Het lentefeest der eeuwige verlossing breekt eens ook voor ons aan.

Voet bij stuk.

Onlangs kwamen we op tegen de onware voorstelling, die in het Jaarverslag van de Roomsche vereniging Petrus Canisius werd gegeven van het bekende boekje van Dr. Westphal „Jezus van Nazareth“, dat in zoo ruime mate onder onze militairen is verspreid, alsof dit boekje een uitgave van ongeloofige zijde zou wezen en Christus daarin alleen als mensch, zij het dan ook als hoogstaand mensch, zou zijn voorgesteld.

Dr. Th. H. van Oppenraay, de schrijver van bedoelde kritiek, is zoo vriendelijk in het Centrum van 10 April ons van antwoord te dienen. Onze besliste tegenspraak, dat dit boekje niet van ongeloofige zijde afkomstig is, neemt hij op, maar hij meent zijn bezwaar tegen het boekje zelf te moeten handhaven. Op grond van Canon 1399 van het Kerkelijk Wetboek der Roomsche Kerk, dat zegt, dat „krachtens het Kerkelijk recht vertalingen der H. Schrift, in welke taal ook, door niet-katholieken bewerkt of uitgegeven, verboden zouden zijn“, handhaaft hij, dat bedoelde Evangelieharmonie voor de Roomschen verboden lectuur is. In hoeverre dit juist is, kunnen we niet beoordeelen. Zeker is, dat de Roomsche geestelijkheid in Frankrijk aldus niet heeft geoordeeld, want de lezing van dit boekje is in Frankrijk niet verboden door de Roomsche geestelijkheid, vermoedelijk omdat men deze Evangelie-harmonie niet als een „vertaling van de H. Schrift“ beschouwde. Intusschen doet deze quaestie weinig ter zake. Indien Dr. van Oppenraay alleen bezwaar had gemaakt tegen de verspreiding van het boekje onder de Roomsche militairen, omdat de hier gevolgde vertaling van de Evangelie niet van Roomsche zijde afkomstig was, dan zouden we hiertegen niet geprotesteerd hebben. Ons protest gold alleen de onware voorstelling, alsof dit boekje van ongeloofige zijde was uitgegaan en Christus alleen als mensch voorstelde.

Wat dit laatste nu betreft meent Dr. van Oppenraay zijn „beschuldiging“ te moeten handhaven, „omdat de geheele voorrede het werk kan zijn van iemand, die niet gelooft in Christus' Godheid“, wat hij dan met enkele aanhalingen uit de voorrede tracht te bewijzen. Het feit, dat en in de opschriften boven de verschillende hoofdstukken en in de noten uitdrukkelijk over de Godheid van Christus gesproken wordt, acht hij niet concludent, omdat Dr. Westphal in de voorrede verklaard had in deze noten „niets te willen zeggen, wat de overtuiging van eenig Christen wie hij ook zij, kwetsen kan“, en aangezien er Christenen zijn, die Christus wel als hoogstaand mensch, maar niet als God er-

kennen, zou daaruit volgen, dat „Dr. Westphal in de aangehaalde noten wel de leer van Christus over zijn Godheid zou weergeven, maar zich niet zou uitspreken, of hij die leer van Christus deelt of niet.“ Zwakker verdediging van een onjuiste beschuldiging is wel nauwelijks denkbaar. Want in de aangehaalde noten geeft Dr. Westphal niet alleen weer, wat Christus zelf leerde, maar spreekt hij wel degelijk zijn eigen meening uit. Trouwens, hoe zou iemand, die aan de Godheid van Christus niet geloofde, als opschrift boven een hoofdstuk kunnen zetten: „Jezus, de Zoon van God“. Dat Dr. Westphal met de verklaring, dat hij in de noten niets wilde zeggen, wat eenig Christen, van welke overtuiging hij ook zij, kwetsen kan, zag natuurlijk niet op ongeloofige Christenen, maar op Christenen van verschillende kerkelijke richting. Zoo werd met opzet vermeden alle polemiek tegen de Roomsche Kerk.

Zoo blijft dan alleen het bezwaar, door ons zelf reeds vermeld, dat in de Voorrede over Christus alleen als mensch gesproken wordt, maar over zijne Godheid wordt gezwegen. Dr. van Oppenraay merkt naar aanleiding daarvan op:

„Voor ons katholieken bestaat er maar één leer over Christus. Zoowel in de voorrede, als in de aantekeningen onder Bijbeluitgaven en Bijbel-vertalingen komen we rond uit voor die leer. Dat door die leer andersdenkende Christenen gestooten worden, betreuren we, doch dat verhindert ons niet voor die leer uit te komen. De Zaligmaker is ons hier ten voorbeeld, die zijn leerstellingen verkondigde, ofschoon Hij van te voren wist, dat zij vele der hoorders zouden ergeren.“

Het bezwaar, door Dr. Oppenraay hier geopperd, is in zekeren zin volkomen juist. Zelfs gaan we nog verder; niet alleen, dat in de Voorrede over Christus' Godheid gezwegen wordt, maar evenmin is er sprake van Christus' verlossingswerk door zijn zondendood aan het Kruis.

Maar een ding mag hierbij, billijkheids halve, niet uit het oog worden verloren. Het doel van Dr. Westphal was niet om een nieuwe Bijbeluitgave voor ongeloofige Protestanten te geven, maar om het verhaal der Evangelien onder het Fransche leger te verspreiden. Het was Evangelisatie-werk. En wie na weet, hoe het Fransche volk grootendeels van het Christelijk geloof was afgewallen, zal ook begrijpen, waarom Dr. Westphal zich in de voorrede aldus heeft uitgelaten. Hij wilde het hart van deze ongeloofige soldaten winnen voor het Evangelieverhaal, hun belangstelling voor Jezus opwekken en dan aan Christus eigen woord overlaten om hen verder te leiden tot kennis van Zijn persoon en werk. Daarom wilde hij over de Godheid van Christus en zijn Middelaarswerk in de voorrede zich niet uitlaten.

Daarom gaat ook het beroep van Dr. Oppenraay op wat Christus zelf deed, niet op. Nog daargelaten, dat onze Zaligmaker volstrekt niet begonnen is, toen hij voor het volk optrad, met terstond de diepste mysteriën aan hen te openbaren, maar dit, zelfs voor zijn discipelen eerst trapsgewijze geadaapt heeft, mag ook niet vergeten, dat Christus niet optrad voor ongeloofigen, maar voor het oude bondsvolk van God. Als de Apostelen echter later het Evangelie predikten aan de heidenen, dan worden door hen niet terstond de diepste mysteriën van het geloof verkondigd, maar een aanknoopingspunt gezocht, bij de religieuze voorstellingen, die bij deze heidenen gevonden worden. Zoo heeft de Apostel Paulus gedaan, toen hij op den Areopagus te Athene voor de Grieksche wijsgeeren optrad. En zoo is ook geschied door de Christelijke Apologeten in de eerste Christelijke eeuw. In den bekenden dialoog van Felix Minutius wordt over de Christelijke geloofswaarheden, met name over de Godheid van Christus, geen enkel woord gesproken. Toch zou het daarom al zeer onbillijk wezen Felix Minutius voor een „ongeloofige“ te houden. Trouwens, de Roomsche Kerk zelf, waar ze op missionair terrein optrad, is, zooals ook aan Dr. Oppenraay wel niet onbekend zal wezen, in dit opzicht soms nog veel verder gegaan en heeft zelfs in een accommodatie aan heidense voorstellingen kracht gezocht, die voor de zuiverheid van het Christelijk geloof niet onbedenklijk was.

Al stemmen we daarom aan Dr. Oppenraay gaarne toe, dat de bedoelde voorrede volstrekt niet uitspreekt, wat heel de Christelijke Kerk aangaande den persoon en het werk van Christus belijdt en gelooft, toch meenen we, dat de kritiek van Dr. Oppenraay onbillijk is. Hij vergat, dat dit boekje niet voor ongeloofigen, maar voor ongeloofigen geschreven is. En blijkens de getuigenissen juist uit het ongeloofige Frankrijk is dit boekje voor duizenden tot een zegen geweest. Het leidde hen tot Christus terug.

Is de Hervormde Kerk een schijnkerk?

XVII.

De vraag of men den doop in de Hervormde Kerk als een Christelijken doop kan erkennen, hangt dus niet alleen daarvan af of bij de bediening van dezen doop de forme en substantieele dingen des doops zijn onderhouden, gelijk de Synode van Dordt het uitdrukte, d. w. z. of de doop bediend is met water en met het uitspreken van de bekende Doopsformule, maar evenzeer daarvan af, of deze Doop bediend is in een Kerk, die men nog als Christelijke Kerk kan erkennen, en door degenen die krachtens de roeping in deze Kerk hun verleen een ambt in deze Kerk te bezetten. Volkomen terecht merkt daarom Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek IV blz. 589 op, dat de Gereformeerden „wijl zij de Doopsformule niet magisch opvatten en den doop niet losmaken van Kerk en ambt, steeds den eisch hebben gesteld, zou de doop erkend worden, dat hij bediend moest worden door een in een Christelijke

gemeente erkenden Dienaar“. In de toepassing van dit beginsel mogen onze Vaders eer te ruim dan te eng zijn geweest, waar zij ook den doop door zoogenaamde leeken bediend in de Roomsche en Lutherse Kerk erkend hebben, omdat de „leeken“ in deze Kerken de macht ontvangen hadden om te doopen, maar het beginsel zelf, dat de doop alleen erkend kan worden, wanneer deze bediend is in een Christelijke Kerk, lieten zij niet los. Waar geen Christelijke Kerk meer is, is ook geen Christelijke doop meer. In de erkenning van den doop door de verschillende Christelijke Kerken bediend, ligt tevens de erkenning van de Catholiciteit der Christelijke Kerk, die over al deze Kerken zich uitstrekt.

Het is daarom volkomen juist, dat wanneer men ontken, dat de Hervormde Kerk een Christelijke Kerk is en degenen, die hier als ambtsdragers optreden, een ambt bezitten, dat men dan ook den doop in deze Kerk bediend, niet als een wettigen doop erkent, zelfs al zou die doop overigens op Schriftmatige wijze bediend wezen. Evenals het omgekeerd een dwaasheid zou wezen, wanneer men den doop in de Hervormde Kerk bediend, wel als een Christelijken doop erkent, maar tegelijk verklaart, dat de Hervormde Kerk zelf niet meer als een Christelijke Kerk is te beschouwen en dat in haar van wettige ambtsdragers geen sprake meer is.

Nu is er over de wettigheid van den doop, die in de Hervormde Kerk bediend is, zeker van meet af verschil van gevoelens in onze Kerken geweest. Niet alleen omdat men niet genoegzame zekerheid had, of deze doop wel op Schriftuurlijke wijze bediend was, maar ook omdat men de Hervormde Kerk als zodanig niet langer als een Christelijke Kerk erkende, zijn er in de vroegere Christelijke Gereformeerde Kerk enkele gemeenten geweest, die den doop in de Hervormde Kerk bediend, verwierpen, en oordeelden, dat ieder, die in deze Kerk gedoopt was, wanneer hij tot ons overkwam, opnieuw gedoopt moest worden. Maar al was dat het oordeel van enkele particuliere personen of kerken, de Christelijke Gereformeerde Kerk als geheel is niet deze opvatting nooit mede gegaan; zij heeft den doop in de Hervormde Kerk bediend wel degelijk als een Christelijken doop erkend, wanneer deze Doop maar op Schriftuurlijke wijze bediend was.

En evenzo is geschied door de Nederduitsch-Gereformeerde Kerken, die uit de beweging van 1886 zijn voortgekomen. Er is zelfs, zoover we weten, nooit éne Kerk onder hen geweest, die de wettigheid van den doop in de Hervormde Kerk bediend als zodanig betwijfeld heeft of degenen, die in de Hervormde Kerk gedoopt waren, weder gedoopt heeft. Men ging voort, ook nadat men het Synodale juk afgeworpen had, met den doop te erkennen, die bediend werd door hen, die onder het Synodale juk waren gebleven.

Wel gaf het natuurlijk steeds moeite, dat men bij een doop in de Hervormde Kerk bediend, geen genoegzame waarborgen heeft, dat deze doop bediend is met het uitspreken van de bekende formule, omdat er op dit punt allerlei misbruiken in de Hervormde Kerk zijn ingeslopen en er moderne predikanten zijn, die opzettelijk de doopsformule wijzigen, door bijv. niet te doopen in den naam van Vader, Zoon en H. Geest, maar van geloof, hoop en liefde. Maar al heeft met het oog daarop de Synode van Groningen in 1899 uitgesproken, dat het noodzakelijk was „dat de Kerken, zoo dikwijls iemand, die uit het Hervormd Kerkgenootschap overkwam, zich als gedoopt bij haar aandienende tot het afleggen van belijdenis des geloofs en tot toelating van het H. Avondmaal, onderzoeken zouden, of zulk een persoon wel wettelijk gedoopt was“, van een generale uitspraak, dat de doop in de Hervormde Kerk bediend geen wettige doop is, was geen sprake. Eer het tegendeel. Juist uit het feit, dat een nader onderzoek gelast werd, blijkt, dat de Synode den doop in de Hervormde Kerk bediend, niet als een schijnloop beschouwde. Anders had de Synode eenvoudig kunnen besluiten, dat allen, die uit het Hervormd Kerkgenootschap tot ons overkwamen, opnieuw gedoopt moesten worden. En juist dat besloot de Synode niet. Ze gelastte een onderzoek: ze wilde keur. Maar juist uit deze keur blijkt, dat zij, al was het vertrouwen geschokt, toch de mogelijkheid aannam, dat de doop in de Hervormde Kerk bediend, nog een echte doop is.

Zoo blijkt dus uit de constante practijk onzer Kerken en uit de besluiten onzer Synodes, hoe men den doop in de Hervormde Kerk bediend, niet als een schijnloop heeft beschouwd, maar, mits deze doop met water en in den naam des Vaders en des Zoon en des Heiligen Geestes was bediend, als een wettigen en Christelijken doop erkend heeft. Waaruit dan natuurlijk ook tevens volgt, dat onze Kerken erkennen, dat de Hervormde Kerk nog een Christelijke Kerk is. Want indien deze Kerk had opgehouden een Christelijke Kerk te zijn, zou de doop, in deze Kerk bediend, geen doop meer wezen. In een schijnkerk heeft men alleen een schijnloop. Wie de Hervormde Kerk voor een schijnkerk houdt, kan ook den doop in deze Kerk bediend, niet langer voor een Christelijken doop erkennen.

Of wil men het vraagstuk nog dieper opvatten, wanneer Calvijn in zijn Institutie over de Roomsche Kerk spreekt en wil aantoonen, dat, hoe diep het verval dezer Kerk is, toch altoos nog onder de bouwvalligen een stuk van de Christelijke Kerk is overgebleven, dan wijst hij er op, hoe ook in de Roomsche Kerk het genadeverbond nog niet is afgebroken, aangezien God de Heere in deze Kerk nog altoos het sacrament van den Doop in stand heeft gehouden en dit sacrament met de werking van Zijne genade vergezelt. De vraag, of men te den heeft met een schijnloop of met een wettelijken doop hangt in den diepsten grond niet daarvan af, of de

formule bij juist is en t Kerk is bed nging, nu in a gezeld gaat makende we doop is het der zonden Christus, he de Apostel wordt die z gen Geestes Kerk heers Geest des E ken is. Of kinderen i zekere voor Calvin noet van den D meer gevoe het bloed boorte door beide niet i ook geen C lang men in deformed werking des nog zielen v gen leven e verlossing i aannemen e daar nog e en is de do een werkel niet een uit wat de Hei Of wil t Prof. Bavin Christelijke doop en spi in haar alle is, dat de n niet is uitge Alleen dan, de Kerk ge de overha Evangelie e en daarom i den is buit schap, al m als een Chr houdt ook l kerk bedien zijn.

Zal nu w in de Herv zalig te wot eer erkend, Kerk nog i maar trots werken blij Woord nog brengt, zoo Hervormde een stuk va doop, in de een Christe De grond t haald mag zegt, dat n boren kan geboorte en Toch vlo doop in de daarom al mogen wor instelling geen doop, daarin, dat genoegzame naar de im We bedoe de Hervor treden, di Christelijke De wettig hangt niet geloof van anders zou men wel v niet het sac van de Ke Christus, d dienen. Ma van een pr maken, wel zulk een e mule wijz toonen, dat lijken doop uitspreken hangen we Doop niet Drieenigen doop. En m willekeur v in de Herv echter, ook er een ver het sacrame meer heili heidshalve i node der H mer aan z haar zegel dat ieder p nen, zooals Synode, t houdele predi waken, ope kennen geg wijking, we karakter o een circula te dringen, de Doopsba Matth. 18.

rust mag d in den regel de instelling gen zelden Synode is t telijke bep verplicht ge te stellen e formule nif fen. En de gericht, om niet willeke ken, baat a